

35107407 "Ventilatie en luchtdoorlatendheid van gebouwen"**Herziene Concept verslag vergadering 2021-1 d.d. 2021-04-07**

Document type: Meeting report

Datum van document: 2021-06-02

Reactie NL: INFO

Opmerking secretaris:

E-mailadres secretariaat: emma.vansandick@nen.nl

Commissie webadres: <https://isolutions.iso.org/ecom/livelink/open/34195168>

CONCEPT VERSLAG

COMMISSIE
35107407 'Ventilatie en
luchtdoorlatendheid'

DOCUMENTNUMMER
N302 vervangt N298

NEN Bouw

Postbus 5059
2600 GB Delft

SECRETARIS
Emma van Sandick

DATUM
2021-06-02

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

VERGADERINGNUMMER
2021-1

AANVANG
13:30 uur

EINDTIJD
16:30 uur

015 2 690 324
bi@nen.nl
www.nen.nl

Stichting Koninklijk Nederlands
Normalisatie Instituut

VERGADERDATUM
2021-04-07

PLAATS
Zoom

Presentielijst

Naam	Bedrijf/ belanghebbende partij	Aanwezigheid
Bijmans, A.	Systemair B.V./Binnenklimaat Nederland	Ja
Bruis, S.	Orcon B.V./Binnenklimaat Nederland	ja
Delbaere, E.	Renson Ventilation/Binnenklimaat Nederland	ja
Gids, W.F. de	VentGuide	Afgemeld
Ginkel, D. van	TBI/Lente Akkoord	ja
Hogeling, J.J.N.M.	ISSO	ja
Hompe, R.	Vereniging FME/Binnenklimaat Nederland	nee
Kranenburg, A.	Vianen KVS	Afgemeld
Nieman, H.M.	Nieman Beheer B.V.	ja
Sandick, E. van (secretaris)	NEN	ja
Scholten, N.P.M.	Expertisecentrum Regelgeving Bouw	ja

Naam	Functie / bedrijf	Aanwezigheid
Vasters, R.	ClimaRad B.V./Binnenklimaat Nederland	ja
Verdonck, J.(plaatsvervangend voorzitter)	JAGA/Konvektco Nederland	ja
Vos, F.A.	Techniek Nederland	ja
Borsboom, W.	TNO	

1 Opening en goedkeuring van de agenda

N292

Opgemerkt wordt dat het verslag van de vergadering 2021-1 van 6 juni 2020 nog niet is vastgesteld (N286). Dit zal op de agenda van de volgende vergadering worden opgenomen.

2 Mededelingen en ingekomen stukken

Voorstellen nieuw lid: de heer Andy Bijmans, namens Binnenklimaat Nederland. Lid WG 5
De heer Bijmans is werkzaam bij Systemair. Dit bedrijf fabriceert luchtbehandelingskasten voor de Europese markt. De heer Bijmans is tevens voorzitter van Eurovent. Eurovent is een Europese branche vereniging voor verschillende productengroepen uit de ventilatiesector. De heer Bijmans wil graag bijdragen aan het beter organiseren van de Nederlandse inbreng in internationale normontwikkeling. Hij zal in werkgroep 5 zitten, *Luchtbehandelingskasten*.

Vraag wordt gesteld hoe het met de vertegenwoordiging zit in van Binnenklimaat Nederland. Er zijn nu vier partijen vertegenwoordigers van Binnenklimaat Nederland. Twee vanuit de woningbouw en twee van utiliteitsbouw.

Herstructurering Klimaatkolom N291, zie agendapunt 10 van deze vergadering

Stand van zaken Verkenning Discussiestuk over kwaliteit binnenklimaat, in samenwerking met andere NC's

Er is een eerste gesprek geweest met deskundigen, waarbij men wisselend dacht over de mogelijkheden en wenselijkheid om een integrale norm te ontwikkelen voor de kwaliteit binnenklimaat. De gedachte koppeling met NEN-EN 16798-1 zou een mogelijkheid zijn.

Deze normontwikkeling loopt in CEN verband niet snel, heeft weinig prioriteit. Mogelijk moet de conclusie voor nu zijn dat het verbeteren van de kwaliteit van ventilatie de prioriteit moet hebben. Daartoe is het voorstel van Van Sandick om een gesprek met het Ministerie van BZK te organiseren waarbij aanwezig is Borsboom, om na te gaan hoe men er beleidsmatig tegen aan kijkt. Scholten pleit er voor om goed voorbereid dit gesprek in te gaan en zo mogelijk een gedegen stuk, in consensus opgesteld, te presenteren.

DOCUMENTNUMMER
N302

DATUM
2021-06-02

PAGINA
3/9

Na de discussie wordt er besloten dat er een gesprek georganiseerd zal worden waar de probleemstelling helder wordt gemaakt. Bij dit gesprek zullen aanwezig zijn: Van Ginkel, Bruijs, Borsboom, Scholten, Hogeling en Verdonck. Ook is de wens een aantal externe partijen uit te nodigen, denk aan Aedes, VEH, Woonbond. Als er consensus is over de probleemstelling, kan dit afgestemd worden met het Ministerie van BZK. Opgemerkt wordt dat in de communicatie begrippen als slaapkamer etc. niet gebruikt moeten worden, omdat deze in het Bouwbesluit 2012 niet bekend zijn. Op het moment dat er definitief stuk naar het ministerie zou gaan, zal dit via de Beleidscommissie Bouw uit moeten gaan.

A2021-1 Organiseren van bijeenkomst om probleemstelling te bespreken door NEN met de genoemde personen en organisaties.

3 Goedkeuring verslag vorige vergadering – d.d. 2020-10-06

N285

+ Stand van zaken actiepunten

N293

Opmerkingen op verslag N285.

Met betrekking tot agendapunt 4

Bij NEN 2686 voortgang wordt opgemerkt dat alle opmerkingen over ingangsdata van BBL onder voorbehoud zijn.

Met betrekking tot agendapunt 7 – Ventilatie in Liften

De zin: 'Het zal uitgewerkt worden door het lifteninstituut.' wordt geschrapt. Het is aan het lifteninstituut zelf of en hoe zij beoordelen of liften voldoen aan het Warenwetbesluit Liften 2016. De NsC heeft daar geen weet van of betrokkenheid bij.

Met betrekking tot agendapunt 8

Bij spui ventilatie versus zomernachtventilatie is er commentaar op de term zomernachtventilatie. Deze term moet vervangen worden door zomernacht(spui)ventilatie. Dit is bedoeld als koeling. Misschien is de term ventilatieve koeling een betere term.

De laatste twee zinnen van de alinea moeten worden geschrapt: 'Zomernachtventilatie die alleen automatisch bediend wordt is geen spui ventilatie. Mits je handmatig kan bedienen telt het mee met spui ventilatie.' Duidelijk moet zijn dat voor de berekening van de ventilatiestroom van de regels voor spui ventilatie moet worden uitgegaan als gegeven in NEN 1087:2001.

Met betrekking tot agendapunt 9

FAQ lijst en meetprotocol Landelijk Coördinatiecentrum Schoolventilatie

De eerste zin moet aangevuld worden met 'in relatie tot COVID-19'.

De laatste zin moet worden aangevuld(vet): Het is en blijft een indicator om te zien of de **behaalde** ventilatie capaciteiten in het klaslokaal wel voldoende zijn m.b.t. de bezetting door de gebruikers **waarbij de relatie met de buitenluchtconcentratie niet uit het oog mag worden verloren.**

DOCUMENTNUMMER
N302

DATUM
2021-06-02

PAGINA
4/9

De actiepunten worden besproken aan de hand van document N291.

4 Samenstelling Normsubcommissie

Uitkomsten stakeholder analyse, ontbreken belangrijke categorieën

Eenzijds zijn er ontbrekende categorieën zoals al tijdens de vorige vergadering geconstateerd en anderzijds zijn er partijen die in de commissie zitten waarvan **het** belang niet geheel duidelijk is dan wel dat ze geen financiële bijdrage leveren. Van leden wordt verwacht dat ze een belang hebben en een financiële bijdrage leveren.

In de Normsubcommissie zitten een aantal leden die geen financiële bijdrage leveren. Dit jaar betalen de andere leden voor hen. Dit zal in de toekomst jaarlijks goedgekeurd moeten worden of iedere partij een belang heeft en financieel bijdraagt. Indien er geen financiële bijdrage is, moeten de andere partijen instemmen met het betalen van (een deel van de) bijdrage van niet betalende leden. Dat gebeurt jaarlijks bij het vaststellen van de begroting.

Gesprekken met leden, belang en rol

Om voor de toekomst geheel duidelijk te hebben wat het belang is van alle leden en of alle leden als lid of in een andere rol deelnemen zal er contact zijn tussen de voorzitter en het secretariaat/secretaris. Andere rollen die er zijn: Expert, New expert(aspirant lid), rapporteur of documentlid. In de nabije toekomst worden hiervoor gesprekken gehouden.

5 Herziening NEN 2686

N297

Rapportage gang van zaken

Ten aanzien van de rapportage van de stand van zaken wordt opgemerkt dat er rekening gehouden moet worden met de formuleringen van het Bouwbesluit 2012 met betrekking tot luchtdichtheidsmeting. Er wordt eerst nog verder gepraat n.a.v. reactie van enkele werkgroepleden. Daarna komt het onderwerp terug in de normsubcommissie. Scholten geeft aan dat de uitgangspunten vastgelegd in 2018 **leidend** zijn.

6 Plan voor herziening NEN 2687

N296

Opgemerkt wordt dat we onderscheid moeten maken tussen de oplossingen en de eisen. Oplossingen horen meer thuis in een NPR. Het plan zoals het geschreven is, is bedoeld als ondersteuning voor ontwerpers en bouwers van woningen.

Bij de belanghebbende partijen kunnen nog aangevuld worden:

- Prefab leveranciers;
- Branche vereniging voor Industrieel Systematische Bouwen;
- IFD partijen.
- Netwerk Conceptueel Bouwen
- Opdrachtgevers bv RVB, VNG, AEDES, NEPROM, U Bouwbeleggers.
- Woningborg, SWK
- IVBN

DOCUMENTNUMMER

N302

DATUM

2021-06-02

PAGINA

5/9

Op basis van de **aangepaste** opzet is de volgende stap is om met belanghebbende partijen in contact te komen. Er wordt een lijst rondgestuurd, waarop leden kunnen aangeven met wie zij contact hebben om in gesprek te komen.

A2021-2 Van Sandick vult N296 aan met de genoemde partijen en opmerkingen.

A2021-3 Van Sandick verspreidt de lijst met **verspreiden** belanghebbende partijen voor de herziening van NEN 2687, waarop mensen kunnen aangeven met wie ze contact zullen opnemen.

A2021-4 Allen leggen contacten met deze partijen.

7 Plan voor herziening NEN 2690

N151

Terughalen van Historie

De stukken van Bas Knol waarin hij de opzet van NEN 2690 tegen het licht houdt, zijn niet gevonden, in de archieven van TNO en persoonlijke archieven. Er zal nog een poging gedaan worden bij Hans Bosch door de voorzitter.

Bespreken vervolg stap

A2021-5 Verdonck vraagt na bij Hans Bosch. Mogelijk heeft hij deze documenten nog.

8 Ventilatie liftschacht en liftkooij

Brief aan SZW m.b.t. probleem (N295)

Het stuk N295 is akkoord. Deze brief kan namens de Beleidscommissie Bouw gestuurd worden.

A2021-6 Zorgdragen voor de versturing van Brief N295 door NEN.

Vraag van de gemeente Den Haag (N288)

De commissie ziet geen aanleiding om deze vraag in de commissie te bespreken. Vraag kan door een adviesbureau beantwoord worden.

NEN laat gemeente Den Haag weten dat vraag aan adviesbureau kan worden voorgelegd, Scholten geeft aan dat dit bijvoorbeeld Ventguide of ERB kan zijn. Daarbij vermelden dat daarvoor kosten in rekening kunnen worden gebracht.

9 CEN/TC 156

DOCUMENTNUMMER
N302

Terugblik vergadering Dec 2020 (N1944)

Hogeling doet verslag van de laatste vergadering van CEN/TC 156 van dec 2020:

DATUM

Er wordt een advisory group opgericht m.b.t. de ventilatie i.r.t. tot de Covid-19 pandemie. 2021-06-02

De herziening NEN-EN 16798-1 wordt opgepakt. Ze gaan akkoord met de

PAGINA

samenwerking met de andere commissie, onder verantwoordelijkheid van CEN/TC 371. 6/9

Dit werk kan pas starten als in de andere TC's de workitems zijn goedgekeurd.

Bestaande werkgroep 19 wordt opgeheven.

Vooruitblik vergadering 6 en 7 mei 2021

Komende vergadering zijn er geen speciale nieuwe onderwerpen te verwachten. Jaap Hogeling meldt zich aan om de vergadering bij te wonen. Jan Verdonck wil ook participeren, mede omdat de herziening van warmtepomp norm staat ook op de agenda, vooral gericht op koeling door warmtepompen. Besloten wordt dat Hogeling en Verdonck Nederland vertegenwoordigen in de commissie.

Belangstelling van leden om deel te nemen in WG's

Naar aanleiding van de oproep om belangstelling kenbaar te maken voor deelname is er door Verdonck gereageerd. NEN heeft een overzicht gemaakt wie er op dit moment gemeld staan in de werkgroepen. Inzet is om de link tussen deelname in de werkgroepen en deelname in de Normsubcommissie te versterken. Het overzicht wordt gedeeld onder document N299.

Training over CEN werk

Binnenkort wordt een training van een paar uur gegeven om meer thuis te raken in het CEN werk. Uitnodiging zal hiervoor verspreid worden.

De vraag wordt gesteld namens wie de deelnemers in de werkgroepen zitten, namens Nederland of namens de eigen expertise. Het antwoord op de vraag is dat ze er zitten namens hun eigen expertise. De besluitvorming over normen vindt plaats in de TC. Vertegenwoordigers die namens NEN afgevaardigd worden in de CEN/TC zitten daar namens Nederland. Dat betekent dat ze ook moeten kijken wat de consequenties van de normen zijn ten opzichte van de Nederlandse wet en regelgeving. Hier moet dus goed op gelet worden tijdens de normontwikkelingen en een van de redenen om de werkgroepen te bespreken in de Normsubcommissie. In werkgroepen is er de meeste kans om invloed uit te oefenen. Volgens Scholten is het daarom de bedoeling om al in een vroeg stadium de NL **wetgevingsuitgangspunten** in te brengen. We vertegenwoordigen NL dus het moet zoveel mogelijk aansluiten op de NL wetgeving. Zie "vrije indeelbaarheid (vergunningsvrij bouwen) en het gelijkheidsbeginsel".

WG 2

Geen bijzonderheden.

WG 5

De norm voor omkasting wordt aangepast.

DOCUMENTNUMMER
N302

WG 14

Geen bijzonderheden.

DATUM
2021-06-02

10 Herstructurering Klimaatkolom

N291 PAGINA
7/9

De adhoc groep van de normcommissie Klimaatbeheersing **voor wat betreft ventilatie** staat onder leiding van Jan Verdonck. Waar zitting in hebben: Remi Hompe (Binnenklimaat NL), Fred Vos (Techniek NL), Marleen Spiekman/Roberto Traversari (TNO), Jaap Hogeling (ISSO), André Meester (NII), Harry Nieman (NL Ingenieurs). De taak van de adhoc groep is om een plan van aanpak te maken voor de komende jaren. Dit behelst onderwerpen, financiering, project planning (hoe hiermee om te gaan), communicatie etc.

Vragen die leven in de normsubcommissie:

- Is de normcommissie voldoende breed is samengesteld en is de normcommissie qua expertise voldoende geëquipeerd over werkveld om besluite te kunnen nemen?
- Zijn er niet liaisons nodig naar andere commissies? Voor bijvoorbeeld verlichting, brandveiligheid en geluid.

Verdonck doet verslag van de laatste vergadering van de normcommissie waar hij zijn zorgen gedeeld heeft met de normcommissie zoals vastgesteld in de vorige vergadering. Hij heeft genoemd de evenwichtige vertegenwoordiging, de continuïteit qua expertise (technische, wetgevend en markt experts), uitsluiten personen en financiering. De normcommissie heeft deze zorgen meegenomen in de planvorming. De werkgroepen zullen deze zaken qua bezorgdheid weg moeten nemen.

11 Rondvraag

Gevraagd wordt naar de status van NEN 1087. De exacte status is niet bekend. De Beleidscommissie Bouw werkt aan een oplossing.

Verdonck heeft contact gehad met Wil de Gids. Hij heeft verteld dat hij zich aan het beraden op zijn positie i.r.t. het werken bij de NEN commissies.

In de periode van het stuifsnieuw is er een melding gedaan **van** het dichtslibben van de ventilatiekast. Zijn daar meer meldingen van? Bij de aanwezigen is dit niet bekend.

Datum volgende vergadering en sluiting:

- 2021-06-16 – 13.30 uur – 16.30 uur
- 2021-11-10 – 13.30 uur – 16.30 uur

DOCUMENTNUMMER
N302DATUM
2021-06-02PAGINA
8/9

Actiepunten

Actie	omschrijving actie	status/deadline	door
Vergadering NsC 35107407 d.d. 10-06-2020			
A2020-15	Voorstel maken met betrekking tot NEN 2690 hoe problemen opgelost kunnen worden. <i>Het probleem is dat de methode gevoelig is en niet de concentratie in de kruipruimte niet meet. Bovendien wordt hij niet of nauwelijks wordt gebruikt. Er moet een plan voor komen.</i>	z.s.m.	Nieman, Scholten, Borsboom en De Gids
A2020-17	Voorstel maken van de wijze waarop we betrokken willen zijn bij de ontwikkelingen van NEN-EN 16798	z.s.m.	Borsboom en Verdonck
A2020-18	Verzamelen van relevante achtergrond documenten met betrekking tot discussiestuk over gezond binnenklimaat.	z.s.m.	Scholten en De Gids
A2020-19	Procedure bepalen in overleg met de VZ van de NC 'Klimaatbeheersing in gebouwen'. <i>Afwachten tot eind van het jaar, omdat dan de herstructurering in de klimaatkolom moet zijn afgerond. Tot die tijd werken met een plaatsvervanger. Dit is besloten door het NEN secretariaat.</i>		Van Sandick
A2020-22	<u>Opvolging op actiepunt 2019-16</u> Afgesproken wordt dat alle leden hun belangtelling kenbaar maken over welke werkgroepen van CEN/TC 156 men wil volgen. De secretaris stuurt daartoe een inventarisatiedocument rond en het laatste verslag van de CEN/TC 156. <i>Dit actiepunt blijft nog openstaan</i>	2020-10-20	Allen

DOCUMENTNUMMER
N302DATUM
2021-06-02PAGINA
9/9

Vergadering NsC 35107407 d.d. 6-10-2020			
A2020-26	Toesturen van de namen van publicaties m.b.t. NEN 2690 die De Gids moet opvragen.	afgerond	Scholten
A2020-27	Opvragen van achtergrond documenten van NEN 2690 bij Lichtveld Buis en Partners.	afgerond	De Gids
Vergadering NsC 35107407 d.d.			
A2021-1	Organiseren van bijeenkomst om probleemstelling m.b.t. tot kwaliteit van binnenlucht i.r.t. tot ventilatie	z.s.m.	Van Sandick
A2021-2	Aanpassen N296 m.b.t. plan voor herziening NEN 2687	z.s.m.	Van Sandick
A2021-3	Lijst verspreiden aan alle leden met de partijen die betrokken kunnen worden bij dit plan.	z.s.m.-	Van Sandick
A2021-4	Contact leggen met de belanghebbende partijen voor herziening NEN 2687	z.s.m.	Allen
A2021-5	Navraag doen bij Hans Bosch of hij de documenten met betrekking tot NEN 2690 heeft.	z.s.m.	Verdonck
A2021-6	Zorgdragen voor het verzenden van de brief (N295) met betrekking tot liftkooien door de beleidscommissie Bouw	z.s.m.	Van Sandick